

És possible reescriure la Història de l'Art?

2009-02-26 21:00:07

La meva amiga Marta ha marxat uns mesos al Japó, per treballar-hi en un projecte artístic. L'últim capvespre que ens vàrem veure ens dedicàrem a recordar vells acudits. Una situació que es repeteix entre molts vells amics quan un d'ells ha de fer *mutis*, momentani, de l'escenari.

Estavem fent una xocolata a ca seva —les xocolatades amb la Marta han esdevingut autèntiques cerimònies!—; fou d'aquesta manera com va aparèixer en escena «La Xina», una noia peruana amb trets asiàtics. Ací hi ha un petit problema: clar, la Marta em conéix de fa molts d'anys, en canvi amb «La Xina» era el primer contacte. Amb la Marta i les seves amistats és molt fàcil incorporar-se en converses més o menys embolicades. Una de les gestions que sempre m'arregla molt bé la Marta, com a amfitriona frontissa entre jo i les seves amistats, és aportar la meva carta de presentació. Cada cop és una presentació nova, amb un substrat continu que les uneix, amb detalls diferents, però. Entre rialles i presentacions la Marta li va amollar a «La Xina» una de les meves desgràcies més divertides:

Un dels motius que em van moure a estudiar Història de l'Art fou la meva fascinació per tot allò que representava la [Bauhaus](#). Clar, la frustració vingué quan dins l'assignatura *Avantguardes del segle XX o L'art de les primeres avantguardes* —ara no recordo ben bé el nom—, el professor demanà voluntaris-especialitzats per explicar temes. Jo em vaig oferir per fer una petita exposició sobre la Bauhaus. Punt final, això fou tot el que la Universitat de Barcelona em va aportat en relació a la Bauhaus.

No importa, a partir del segon any d'universitat vaig entreveure que no tot eren flors i violes i que, a més a més, el coneixement cadascú el distribuïa com bonament podia. Això sí, sense cap mena de mètode, ni seguiment d'escoles, discursos... un caos total. Per sort, vaig començar a pensar que hauria de salvar la pell tot enriquint-me amb altres àrees de coneixement. Vaig començar a estudiar Antropologia Social i Cultural mentre que, al mateix temps, enllestia la llicenciatura d'Història de l'Art. Sí, al final això era una història col·lectiva: un vaixell on professorat i alumnes ballàvem l'hispanic «*Sálvese quien pueda*».

No tot eren bruixes o ogres. També hi havia professors molt bons: el Dr. Enric Ciurans, la Dra. Carme Narváez, la Dra. Mercè Vidal... D'aquesta última tinc un bon record. Era una persona interessada amb l'alumnat i també amb l'investigació. A parts més o menys iguals això és percentatge que els deixebles han de saber agrair.

L'últim any de carrera, quan jo tenia més el cap amb el món de Levi-Strauss i Durkheim que no pas en Goya o Pollock, la Dra. Mercè Vidal apuntava a les seves classes la possibilitat de reinterpretar la història de l'art. Sovint repetia: «S'està reescrivint la història de l'Art». I aquí m'aturo perquè és el nus central de la meu debat actual.

És cert que ens han mostrat una Història de l'Art molt pansida. Molt linial. Massa interpretada i, en el fons poc útil. Crec, fervorosament que la Història de l'Art és una part fonamental del coneixement humà —i en això em donarien la raó des de [Gombrich](#) fins a «La Xina». El problema rau en trobar aquestes formes d'explicar de nou la Història de l'Art. Sense que s'acabi de convertir-se en autèntica «història».

Podem postular que la postmodernitat amb teòrics com ara Lyotard, Derrida, [Hal Foster](#) o artistes com [Cindy Sherman](#) han ajudat molt a relançar les idees artístiques i alhora reactivar la Crítica de l'Art. Així

com tots aquells discursos que provenen de la tradició feminista, dels estudis culturals... De la tradició postmoderna s'han d'aprendre moltes coses: intersubjectivisme, cultura immaterial, activacions, no-discursos, micronarracions... i un llarg etcètera que mai s'ha acabat de catalogar i que ara, un cop finalitzada l'eufòria postmoderna, estaria bé que hom catalogués per tal que fos útil reemprar aquests conceptes d'una forma útil.

Fins aquí tot bé, potser és possible reescriure la Història de l'Art. En tot cas però, actualment només interessa a quatre gats. Aquesta parcel·la del coneixement no ha tingut la capacitat de reinventar-se. En molts casos s'ha elititzat. Fins i tot el [MACBA](#) o el [CCCB](#) de Barcelona no deixen de tenir aquest cert gust, que tant els pot arribar a allunyar del gran públic.

La Història de l'Art s'ha adaptat poc a les Noves Tecnologies de la Informació. De fet han seguit camins paral·lels on —de vegades—, algú s'ha interessat en [connectar-los](#).

Els nous camins que emprén el coneixement humà requereix un major increment en el moment de sistematitzar la informació. En aquest punt les bases de dades són un element essencial per tal de construir aquestes noves formes d'explicar el món. Una millor estructuració de la informació ajudarà a una millor fluïdesa en el moment d'adquirir coneixements. Si distribuïm el coneixement en ítems, categories, i etiquetes podem crear noves hipòtesis de treball. Aturem-nos aquí: aquesta és la teoria que s'ha sentit durant anys. Ara la pràctica ja és possible. No cal tornar-ho a aplaçar.

Una de les solucions seria la incorporació, o la reescriptura de la Història de l'Art tot enfocant-la cap a la [web semàntica](#). De forma evident, això implica un nou esforç cap el món dels Històriadors, Crítics i, fins i tot, Artistes. Serà necessari la combinació del coneixement amb el codi de programació. Tot i que sempre hi haurà software que ens ajudi a fer aquestes tasques d'emmagatzemar coneixement de forma estructural.

Atenció: en aquest article empro molt la idea de coneixement estructurat. Avui per avui, les màquines necessiten d'aquest coneixement etiquetat per seccions. És bàsic si després, es vol fer —fins i tot!— que la màquina o les persones el desestructurin.

No hem de tenir por en fer aquesta passa endavant. Reescriure la Història de l'Art en nous termes, amb noves condicions, ens ajudarà a reinterpretar de forma constant la informació, es podrà enriquir de forma més dinàmica. No és un somni. La web 3.0 es troba al tombar la cantonada. Si som capaços de reescriure la Història de l'Art aconseguirem que aquesta disciplina sigui ÚTIL. En dues vessants molt importants: distribució del coneixement i, creació de noves carteres de serveis. Carteres de serveis capaces de generar negoci: lloguer d'espais, turisme de qualitat, investigació... De forma REAL.

Des del meu punt de vista, el *Museu Imaginari* teoritzat per [André Malraux](#) podria retrobar-se a través de la web semàntica. Aquesta seria una proposta possible. Recol·lecció de dades sobre el patrimoni artístic d'una ciutat —per exemple—, amb l'intenció que siguin accessibles des d'un repositori amb la capacitat d'interactuar segons els requeriments de l'usuari final.

I, per interactuar, em refereixo al concepte real. *Interactuar* ha d'anar més lluny del ja clàssic enllaç. Una interacció real, on el sistema no pugui preveure les preguntes de l'usuari final, sinó que senzillament pugui oferir una relació informada de les necessitats de l'usuari.

Aquesta interacció ha de ser tant senzilla com quan un alumne aixeca el dit per fer una pregunta. Una qüestió que pot ser única entre un catàleg infinit de preguntes. Una hipòtesi que l'interpel·lat ha de saber contestar.

::: A l'ombra de l'atzavara /// mariano arranz i muñoz :::

És possible reescriure la Història de l'Art?

¿Serem capaços de contestar els requeriments que els nous sistemes de gestió de la informació ens plantegen? La Història de l'Art, no només és això: una línia sobre la qual s'han muntant obres, i successos. Això és una equivocació. Tampoc no és només pura especulació intel·lectual. Això també és un error i a més a més ens fa perdre clientela.

No podem perdre aquesta nova aventura!